

อัตลักษณ์ของนักศึกษามุสลิมข้ามเพศ กรณีศึกษา นักศึกษาปริญญาตรี
ระดับชั้นปีที่ 1 - 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
THE IDENTITY OF TRANSGENDER MUSLIM STUDENTS
A CASE STUDIES OF THE STUDENTS IN THE 1ST - 4TH YEAR
OF NAKHON SI THAMMARAT RAJABHAT UNIVERSITY

อรสา ลำแดงสาร
เขมณัฐ อินทรสุวรรณ
เชษฐา มุหะหมัด
อรรครา ธรรมมาธิกุล
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษามุสลิมข้ามเพศ กรณีศึกษา นักศึกษาปริญญาตรีระดับชั้นปีที่ 1 - 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เลขที่ 1 ตำบล ท่าจั่ว อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ซึ่งการสัมภาษณ์โดยมีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า อัตลักษณ์ของนักศึกษามุสลิมข้ามเพศ ประกอบด้วย 1) ด้านการแสดงออกทางด้านจิตใจและอารมณ์ คือ มักจะเป็นคนที่มีจิตใจกว้าง ชอบเอ็นดู ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นคนที่ร่าเริง ส่วนทางด้านอารมณ์ คือ รู้สึกอะไรก็จะแสดงออกมา อย่างนั้น 2) ด้านการแสดงออกทางกาย พบว่า มีการแสดงออกที่แตกต่างจากผู้อื่นอย่างชัดเจน นั่นก็คือ ภาษามือ และท่าทางการเดิน 3) ด้านการการสร้างความสัมพันธ์ภาพเพื่อทำความรู้จักกับผู้อื่น พบว่า มีการเข้าหาผู้อื่น ทักทายผู้อื่นผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ 4) ด้านวิธีการสร้างพื้นที่ทางสังคมกับกลุ่มเพื่อน ครอบครัวและสังคมพบว่า กลุ่มเพื่อนและสังคมมีการสร้างตัวตนให้กับตัวเองผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นในมหาวิทยาลัย กลุ่มครอบครัวมีการวางตัวที่เหมาะสม 5) ด้านการปรับตัวเพื่อสร้างการยอมรับทางสังคมในฐานะที่นับถือศาสนาอิสลาม พบว่า ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ดึงศักยภาพที่มีออกมาให้ผู้อื่นได้เห็น จากผลของการวิจัย พบว่า ปัญหาของคนข้ามเพศ คือ การที่คนบางคนหรือบางกลุ่มยังไม่เปิดกว้างพอที่จะยอมรับในเรื่องของเพศที่สาม ที่เป็นมุสลิมนับถือศาสนาอิสลามและการปรับตัวเพื่อที่จะอยู่

ร่วมกันกับ ผู้ที่ไม่ยอมรับได้ เพื่อที่จะต้องสร้างตัวตน ให้ตัวเองเป็นที่ยอมรับ และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข

คำสำคัญ: อัตลักษณ์, คนข้ามเพศ, มุสลิม

Abstract

The objectives of this research article were to study the Identity of transgender Muslim students. Case studies of the students in the 1st - 4th year of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, No. 1, Tha Ngio Sub-district, Mueang Nakhon Si Thammarat District Nakhon Si Thammarat Province Using research tools such as in-depth interviews And non-participatory observation Which interview With descriptive content analysis The results of the research showed that Identity of a transgender Muslim student It consists of 1) psychological and emotional expressions, that is, they tend to be broad-minded, loving to help others. A cheerful person The moving part is what feels will be expressed like that 2) The physical expression showed that there were expressions that were different from others, that is, sign language and walking posture 3) in the building of relationships to get to know others, found that they were approached. Others Greet others through various activities 4) Methods for creating social spaces with a group of friends Family and society found Friends and community build themselves up to themselves through various activities held on campus. The family group (5) of the adaptation to create social acceptance as an Islamist was found not to cause trouble to others. Bring out your potential for others to see. According to the research, the results of this study highlight the problem of transgender people. Or some groups are not open enough to accept third sex. Who are Muslims, who practice Islam and adjust themselves to coexistence with the unacceptable. In order to establish one's Identity, Let yourself be accepted and able to live with others happily.

Keywords: Identity, Transgender, Muslim

บทนำ

อัตลักษณ์ทางเพศที่เกิดจากอิทธิพลด้านวัฒนธรรมและอุดมคติทางเพศสังคมแต่ละสังคมมีอัตลักษณ์ของความเป็นเพศหญิงเพศชายที่แตกต่างกันได้แสดงออกถึงคุณลักษณะของ

ความเป็นเพศที่แตกต่างกัน เช่น เพศชายเป็นเพศที่อิสระมีความเด็ดขาดในการตัดสินใจและหนักแน่นชอบแสดงอำนาจในขณะที่เพศหญิงเป็นเพศที่ถูกมองว่ามีลักษณะที่ถูกถนอมรักษา มีความเอื้อเฟื้อโอ้อ้อมอารีและเข้าอกเข้าใจผู้อื่น (พิทักษ์ ศิริวงศ์, 2543) ซึ่งกลุ่มคนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางเพศจนทำให้เกิดกลุ่มอัตลักษณ์ทางเพศอย่าง เช่น กลุ่มเกย์ กลุ่มเลสเบี้ยน และกลุ่มทอมดี้ ต่างก็ดำเนินชีวิตอยู่ในครรลองที่เป็นมาตรฐานเฉพาะกลุ่ม อาจเป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธจากสังคมส่วนใหญ่ กลุ่มที่มีความหลากหลายเหล่านี้นอกจากนี้ต่างเป็นที่รู้จักเข้าใจ และได้รับการยอมรับในระดับที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากถูกกำหนดด้วยคุณค่าในระเบียบมาตรฐานทางจริยธรรมการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน “ความเป็นอื่น” ในสังคมเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา (บังอร เทพเทียน, 2551)

ในสังคมไทยกลุ่มรักร่วมเพศยังไม่ได้รับการยอมรับทางกฎหมาย ถือว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นพฤติกรรมที่มีความเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคม ทำให้ถูกประณามว่าเป็นคนที่มีความวิปริตทางเพศ มีการตั้งข้อรังเกียจเหยียดฉันท้ ถูกกีดกันในสาขาอาชีพ (จิรัชทร วงศ์อ้าย, 2550) กล่าวถึงปัญหาพฤติกรรมทางเพศจึงเป็นปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีเพศหญิงและเพศชาย พฤติกรรมทางเพศแบบหนึ่งอาจเป็นสิ่งที่ถูกต้องยอมรับได้ในสังคมหนึ่งแต่อาจไม่ได้รับการยอมรับในอีกสังคมหนึ่ง ถือว่าพฤติกรรมทางเพศดังกล่าว เป็นเรื่องผิดประเพณีวัฒนธรรมในสังคมนั้นที่ยึดถือปฏิบัติมานานหลายชั่วอายุคน (เพิ่มศักดิ์ สรธรรยางกูร, 2554) อย่างไรก็ตามประวัติเรื่องของเพศ (Sex) ในอดีตนั้นถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของมนุษย์ปลอดจากความเป็นการเมือง อีกทั้งเรื่องของเพศยังถูกมองว่าเป็นเรื่องของธรรมชาติที่เป็นความต้องการพื้นฐานของความเป็นมนุษย์เรื่องของเพศที่ถูกต้องดั่งงามและมักถูกจัดวางให้สอดคล้องกับความเป็นธรรมชาติที่มนุษย์ในสังคมสามารถ สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน ในสังคมส่วนใหญ่แล้วบุคคลแยกประเภทของความสัมพันธ์ทางเพศโดยใช้ธรรมชาติเป็นเกณฑ์ มีความเชื่อว่าเพศนั้นไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ นั่นคือเรื่องของเพศเป็นมิติของระบบความคิด ความเชื่อการแสดงออก ที่ยอมรับได้เพียงแค่บทบาทของการมีความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศ และเพศสัมพันธ์นั้นมีไว้เพื่อสืบทอดเผ่าพันธุ์ (สุไลพร ชลวิไล, 2550) ดังนั้น ความสัมพันธ์ทางเพศแบบอื่นที่มองผิดธรรมชาติ จึงมักถูกตีตราว่าเป็นเรื่องของความผิดมีความวิปริตเบี่ยงเบน ทั้งนี้เป็นเพราะระบบความคิดเรื่องเพศนั้นยังตก อยู่ภายใต้การครอบงำบนอุดมการณ์ของการแบ่งแยกระบบเพศตามธรรมชาติที่ก่อให้เกิดการสร้างคำใหม่ และให้ความหมายใหม่ในสังคมไทยนั้นตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ยังปรากฏภาพให้เห็นว่าคนข้ามเพศนั้นยังจัดเป็นกลุ่มคนชายขอบทางสังคมอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดความหมาย การตอกย้ำความรู้เรื่อง ระบบเพศผ่านสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม การสร้างความเป็นอื่นให้คนข้ามเพศผ่านปฏิบัติการทางภาษาทั้งที่กระทำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการก็ตามสาเหตุทั้งหมดนั้นล้วนแต่เป็นการเบียดขับให้คนข้ามเพศ ต้องรู้สึกลำบากตนเองนั้นเป็นส่วนน้อยของสังคม ไม่สามารถที่จะรับสิทธิที่เท่าเทียมได้ คนข้ามเพศถูกปฏิบัติให้เป็น สีสันของสังคม ถูกตีตรา

ว่าเป็นตลกน่าขบขัน ถูกล้อเลียน บางครั้งสังคมก็ดูเหมือนให้การยอมรับ แต่ในบ่อยครั้งก็ดูเหมือนรังเกียจและกีดกัน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสังคมจะพยายามสร้างภาพให้ดูเหมือนว่าคนข้ามเพศนั้นมีสิทธิและความเสมอภาคไม่ต่างจากคนทั่วไป แต่ภายใต้มายาคติทางสังคมดังกล่าวนี้สังคมยังคงสร้างภาพลักษณ์ให้คนข้ามเพศมีความหมายและคุณค่าในเชิงลบตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้หลายครั้งที่คนข้ามเพศพยายาม แสดงออกซึ่งตัวตนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม คนข้ามเพศหลายคนพยายามสร้างจุดเด่น แต่ทั้งนี้การยอมรับได้ของสังคมไทยก็ตั้งอยู่บนความจำกัดของระดับการยอมรับได้ตามศักยภาพความสามารถ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ของคนข้ามเพศที่แตกต่างกัน การทำความเข้าใจถึงความหมายและคุณค่าของคนข้ามเพศนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาวะการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างตัวตนของคนข้ามเพศที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะคนข้ามเพศมีความซับซ้อนของตัวตนที่หลากหลาย ดังนั้น การสร้างความหมาย การสร้างตัวตนของคนข้ามเพศนั้นจึงมีความแตกต่างกันตามแต่ละช่วงเวลาและพื้นที่ คนข้ามเพศจึงมีการจัดวางตำแหน่งที่ทางของตัวตนผ่านกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ที่ทำให้รับรู้ได้ว่าตนเองเป็นใคร มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างไรและยิ่งไปกว่านั้น บางครั้งคนข้ามเพศยังต้องมีการใช้อัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการอ้างอิงความเป็นตัวตน และการรวมกลุ่มเพื่อสร้างพื้นที่ให้กับตนเองเมื่อเป็นเช่นนี้พื้นที่ของคนของคนข้ามเพศจึงไม่ใช่สิ่งที่เกิดจากการกระทำของคนข้ามเพศเท่านั้น แต่เป็นการเกิดขึ้นจากการหล่อหลอมทางสังคมควบคู่กัน พื้นที่ทางสังคมของคนข้ามเพศนั้นเป็นพื้นที่ซึ่งเป็นเครือข่ายของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ทั้งที่เป็นกลุ่มของสถาบันทางสังคมย่อย เช่น ครอบครัว สถานศึกษา จนถึงกลุ่มของอำนาจรัฐ ไม่เว้นแม้แต่ในกลุ่มของความสัมพันธ์กับคนรักเพศเดียวกัน การที่คนข้ามเพศถูกกระบวนการทางสังคมกระทำให้เป็นชายขอบ การถูกเบียดขับถูกทำให้ด้อยอำนาจในการต่อรอง เป็นกลุ่มที่อยู่ในลำดับขั้นต่ำสุดในความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน และถูกทำให้เป็นคนที่ไร้พื้นที่ ทำให้คนข้ามเพศต้องเผชิญกับภาวะความเป็นชายขอบในมิติต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม คนข้ามเพศนั้นได้พยายามดิ้นรน ต่อรองต่อสภาวะชายขอบและการถูกเบียดขับที่ตนเองเผชิญ เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมให้กับตนเอง แต่การถูกเบียดขับทั้งจากกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคมและในกลุ่มคนรักเพศเดียวกันในบางครั้งส่งผลให้คนข้ามเพศด้อยอำนาจในการต่อรองและมีสถานภาพที่ไม่มั่นคง ทำให้การสร้างพื้นที่ทางสังคมของคนข้ามเพศไม่ชัดเจน ดังจะเห็นได้จากการเคลื่อนไหวของคนข้ามเพศไม่ได้ปรากฏผ่านศักยภาพของคนข้ามเพศโดยตรงที่พยายามต่อต้านและตอบโต้กับอำนาจในสังคม แต่ได้ปรากฏผ่านการช่วยเหลือและได้รับความร่วมมือของกลุ่มคนรักเพศเดียวกันประเภทอื่นที่พยายามดึงเอาประเด็นสำคัญ ๆ ของคนข้ามเพศมาสร้างใช้ผ่านปฏิบัติการทางภาษา การพยายามนิยามความหมายและการนำเสนออัตลักษณ์ของคนข้ามเพศในการต่อรอง และการสร้างพื้นที่ทางสังคม โดยนำเสนออัตลักษณ์ที่แตกต่างกันในการต่อรองในแต่ละเวลาและพื้นที่

กับความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ต่างกัน นอกจากนี้กลุ่มของวัฒนธรรมย่อยของคนข้ามเพศ มักจะถูกก่อกำเนิดขึ้นจากการรวมกลุ่ม ซึ่งการรวมกลุ่มของ คนข้ามเพศนั้นเป็นการหล่อหลอม ตัวตนและร่วมแสดงอัตลักษณ์ ซึ่งตัวตนและอัตลักษณ์ของคนข้ามเพศ บางอย่างได้ถูกสร้างความหมาย และหยิบยื่นให้โดยสังคม อีกทั้งตัวตนของคนข้ามเพศถูกมองแบบเหมารวม และมีบทบาทการแสดงออกตามแบบที่สังคมส่วนใหญ่คุ้นเคย แต่ทว่าตัวตนและอัตลักษณ์ในบางแบบของคนข้ามเพศกลับถูกปกปิดไว้ แต่ทั้งนี้ความเป็นตัวตนและอัตลักษณ์ของคนข้ามเพศกลับมีลักษณะที่มีความลื่นไหลซับซ้อน จนไม่สามารถที่จะมองอย่างตายตัวได้ ทั้งนี้พื้นที่ทางร่างกายก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีสำคัญที่คนข้ามเพศมี การปรับแต่งให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความสัมพันธ์อยู่เสมอ ยังใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการสะท้อนความเป็น ตัวตนของตนเองพื้นที่ของการรวมตัวของคนข้ามเพศ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ทางภูมิศาสตร์อย่างสถาบันเสริมความงาม หรือพื้นที่บนโลกโซเชียล ก็เป็นอีกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้คนข้ามเพศได้ค้นพบตัวตนและอัตลักษณ์ของตนเองนอกจากนั้นยังเป็นการให้โอกาสคนข้ามเพศได้มีโอกาสเข้าถึงสถานภาพ (สุไลพร ชลวิไล, 2550)

ด้วยเหตุนี้ การวาดตัวหรือการสร้างการยอมรับทางสังคม จึงถือได้ว่ามีความสำคัญในฐานะตัวของนักศึกษาที่มีบทบาทในมหาวิทยาลัย การที่บุคคลมีการแสดงออกและความรู้สึกไม่ตรงกับเพศสภาพของตน ย่อมต้องสร้างการยอมรับทางสังคม โดยอาศัยการสร้างตัวตน ประกอบกับการปรับตัวเพื่อให้เป็นที่ยอมรับทางสังคม ดังนั้นจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามว่าในปัจจุบันกลุ่มคนข้ามเพศได้สร้างความหมายและแสดงตัวตนอย่างไรในขณะที่ยังคงสร้างความเป็นอื่น กลุ่มคนข้ามเพศปฏิสัมพันธ์กับสังคมได้อย่างไรและเปิดมุมมองให้กับสังคมได้เรียนรู้และเข้าใจการสร้างตัวตน และในส่วนของคนกลุ่มคนข้ามเพศมีแนวคิดในการปรับตัวอย่างไรที่จะทำให้ตัวเองนั้นสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ในสังคม โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการศึกษาโดยใช้การศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาที่มีบทบาท มีศักยภาพความเป็นผู้นำในมหาวิทยาลัย ผ่านเรื่องเล่าเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมา การให้คุณค่าการให้ความหมายที่มีส่วนสำคัญในการปรับตัวเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และมีตัวตนในสังคมเพื่อที่จะสามารถดำเนินชีวิตภายใต้สังคมที่มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างปกติสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษามุสลิมข้ามเพศ กรณีศึกษา นักศึกษาปริญญาตรี ระดับชั้นปีที่ 1 - 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องอัตลักษณ์ของนักศึกษามุสลิมข้ามเพศ กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดย

การศึกษาข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่โดยเจาะจงเลือกพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เลขที่ 1 ตำบล ท่าจีว อำเภอมะนัง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ประชากร (Population) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย นักศึกษาปริญญาตรีระดับชั้นปีที่ 1 - 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กลุ่มเป้าหมาย โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) รวมทั้งหมด 10 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยพิจารณาจากนักศึกษามุสลิม ชำเมต ปริญญาตรี ระดับชั้นปีที่ 1 - 4 ที่นับถือศาสนาอิสลามที่เป็นแกนนำและมีบทบาทศักยภาพ ความเป็นผู้นำในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่แสดงพฤติกรรมการแสดงออกอย่างชัดเจน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษามุสลิมชำเมต กรณีศึกษา นักศึกษาปริญญาตรีระดับชั้นปีที่ 1 - 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม - เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2563

ผลการวิจัย

1. ความเป็นมาและสาเหตุของคนชำเมต พบว่า จุดเปลี่ยนในการเริ่มรู้ว่าตัวเองเป็นคนชำเมต สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการที่ตอนเด็ก ๆ นั้น อยู่กับเพื่อน ผู้หญิง เล่นกับเพื่อนผู้หญิงมากเกินไป พฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้หญิงจึงซึมซับเข้าไปมากขึ้น จึงทำให้กลายเป็นตัวของเขาเองนั้น กลายเป็นต้องเลียนแบบพฤติกรรมหรือการแสดงออกต่าง ๆ เหมือนผู้หญิง และส่วนใหญ่จะรู้ตัว ตอนอายุประมาณ 8 - 10 ขวบ

2. อัตลักษณ์ของนักศึกษามุสลิมชำเมต พบว่า อัตลักษณ์ของนักศึกษามุสลิมชำเมต ด้านการแสดงออกทางด้านจิตใจและอารมณ์ การแสดงออกทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของคนชำเมตนั้น คือ ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีจิตใจกว้าง ชอบเอ็นดู ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นคนที่ร่าเริง ส่วนทางด้านอารมณ์ คือ รู้สึกอะไรก็จะแสดงออกมานั่น และพฤติกรรมด้านการแสดงออกทางอารมณ์ก็เป็นเป็นพฤติกรรมที่ได้รับการซึมซับมาผู้หญิงในตอนที่เด็กมีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างชัดเจน ไม่ปิดบังอารมณ์ตัวเอง แต่การแสดงออกกับกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และสังคม ก็จะมีการแสดงออกที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทต่าง ๆ ด้านการแสดงออกทางกายที่แตกต่างจากผู้อื่น นักศึกษามุสลิมชำเมตมีการแสดงออกทางกายที่

แตกต่างจากเพศสภาพเดิมของตน เนื่องด้วยในตอนวัยเด็กได้รับพฤติกรรมการแสดงออกทางกายของผู้หญิงซึมซับเข้าไป จนทำให้ตนนั้นนำพฤติกรรมผู้หญิงมาเลียนแบบเกิดขึ้น ซึ่งการแสดงออกทางกาย จะสังเกตและมองเห็นได้ชัด นั่นก็คือ ภาษามือ และท่าทางการเดินนั่นเอง, ด้านการการสร้างความสัมพันธ์ภาพเพื่อทำความรู้จักกับผู้อื่น กลุ่มคนข้ามเพศมีการสร้างความสัมพันธ์ภาพเพื่อทำความรู้จักกับผู้อื่นผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เพราะในยุคปัจจุบันมีการเปิดกว้างและมีการยอมรับกันมากขึ้นในเรื่องของเพศที่สามหรือคนข้ามเพศ จึงไม่เป็นการที่ยากมากนักที่จะทำความรู้จักและสร้างความสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น และส่วนหนึ่งคือกลุ่มคนข้ามเพศที่มีบทบาทในมหาวิทยาลัยนั้นได้ทำความรู้จักและแนะนำตัวเองให้ผู้อื่นรู้จักผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ นี่จึงเป็นเหตุผลที่ได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้นและที่สำคัญคือ ทุกคนไม่แบ่งแยก ทุกคนให้ความเท่าเทียมกัน และทุกคนต่าง ให้เกียรติกันและกัน ด้านวิธีการสร้างพื้นที่ทางสังคม กลุ่มคนข้ามเพศมีวิธีการสร้างพื้นที่ทางสังคม กับกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และ สังคม ด้วยการสร้างตัวตนให้กับตัวเองผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นในมหาวิทยาลัย แสดงศักยภาพของตัวเองออกมา ทำตัวให้มีประโยชน์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เพียงแค่นี้ ก็มีตัวตน และมีพื้นที่ให้กับตัวเองแล้วไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัว และกลุ่มสังคม ด้านการปรับตัวเพื่อสร้างการยอมรับทางสังคมในฐานะที่นับถือศาสนาอิสลาม ในฐานะที่นับถือศาสนาอิสลาม คนข้ามเพศที่มีบทบาทในมหาวิทยาลัยมีการปรับตัวเพื่อสร้างการยอมรับทางสังคมโดยการไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ดึงศักยภาพของตัวเองที่มีออกมาให้ผู้อื่นได้เห็น รู้จักการให้เกียรติผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เคารพผู้อื่น และที่สำคัญคือ มีมารยาท รู้จักกาลเทศะ รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร

อภิปรายผล

1. ความเป็นมาและสาเหตุของคนข้ามเพศ พบว่า จุดเปลี่ยนในการเริ่มรู้ว่าตัวเองเป็นคนข้ามเพศ สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการที่ตอนเด็ก ๆ นั้น อยู่กับเพื่อน ผู้หญิง เล่นกับเพื่อนผู้หญิงมากเกินไป พฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้หญิงจึงซึมซับเข้าไปมากขึ้น จึงทำให้กลายเป็นตัวของเขาเองนั้น กลายเป็นต้องเลียนแบบพฤติกรรมหรือการแสดงออกต่าง ๆ เหมือนผู้หญิง และส่วนใหญ่มักรู้ตัว ตอนอายุประมาณ 8 - 10 ขวบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชรินทร์ นาคสิงห์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ที่พบว่า “เกย์: กระบวนการ พัฒนาเอกลักษณ์และวิถีชีวิตทางเพศ” พบว่า กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์เกย์จะต้องผ่าน 3 ขั้นตอน ที่ต่อเนื่อง คือ ขั้นที่ 1 เกิดความรู้สึกแตกต่างจากผู้อื่น จุดเริ่มต้นของกระบวนการ พัฒนาเอกลักษณ์เกย์เริ่มมาจากการแสดงพฤติกรรมข้ามเพศ (Cross Gender Behavior) ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างจากเด็กผู้ชายคนอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการละเล่น การไม่ชอบคลุกคลีหรืออยู่รวมกลุ่มเด็กผู้ชาย แต่ชอบที่จะเล่นและอยู่รวมกลุ่มกับเด็กผู้หญิง ตลอดจนกิจกรรมการยาตราที่เรียบร้อย

กระตุงกระต้าง มีลักษณะคล้ายเด็กผู้หญิง ซึ่งลักษณะทางเพศที่ปรากฏนี้ทำให้ผู้ชมทางสังคมใช้สิทธิทางลบ (Negative Sanction) ต่อผู้แสดงพฤติกรรมดังกล่าวด้วยการประทับตราผู้มีพฤติกรรมเหล่านั้นว่า “กะเทย” และ “ตุ๊ด” เนื่องจากเล็งเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวไม่เหมือนหรือแตกต่างจากเด็กผู้ชายคนอื่น ๆ ชั้นที่ 2 สงสัยหรือคิดว่าตนเองอาจจะเป็นผู้รักเพศเดียวกัน ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างผู้รักเพศเดียวกัน เริ่มเห็นได้อย่างชัดเจนจากการแสดงพฤติกรรมข้ามเพศ ซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกดังกล่าว สอดคล้องกับตราประทับของสังคมที่มีต่อกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้กลุ่มตัวอย่างหลายคน เริ่มสงสัยว่าตนเองอาจจะมีเอกลักษณ์ดังกล่าว ขณะที่บางคนในช่วงหนึ่งยอมรับในตราประทับนั้น เนื่องจากในขณะนั้นยังไม่มีคำอื่นใดที่เหมาะสมไปกว่านี้ ซึ่งในช่วงนี้เองที่แนวโน้มนำทางเพศได้พัฒนาขึ้น ทำให้พวกเขาตระหนักถึงเอกลักษณ์ทางเพศของเขาได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นความดึงดูดใจต่อเพศเดียวกัน หรือการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศเดียวกันอันเป็นเครื่องยืนยันถึงแนวโน้มนำทางเพศที่มีต่อเพศเดียวกันดังกล่าว กระบวนการขัดเกลาทางสังคมทำให้รู้ว่าการมีเอกลักษณ์ของผู้รักเพศเดียวกันนั้นขัดต่อความคาดหวังทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีเอกลักษณ์กะเทย ที่สามารถสังเกตได้จากลักษณะปรากฏทางกายที่แตกต่างจากผู้อื่นอย่างเห็นได้ชัด ทำให้กลุ่มตัวอย่างหลายคนคิดถึงปฏิกิริยาทางสังคมทั้งจากผู้ใกล้ชิดไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง ตลอดจนในสังคมระดับกว้างออกไปอย่างการทำงาน ทำให้พวกเขา รู้สึกไม่สบายใจกับการมีเอกลักษณ์ดังกล่าว ประกอบกับในขณะนั้นพวกเขาได้เรียนรู้ค่านิยมที่แสดงถึงการเป็นบุคคลผู้รักเพศเดียวกันมากขึ้น ทั้งจากที่โรงเรียนและสื่อต่าง ๆ ทำให้พวกเขาพบว่ายังมีคำอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับเอกลักษณ์เขามากกว่าคำว่ากะเทย ซึ่งคำนั้นก็คือ “เกย์” ชั้นที่ 3 ยอมรับเอกลักษณ์เกย์ เมื่อพวกเขา ยอมรับเอกลักษณ์เกย์ ให้กับเอกลักษณ์แห่งตนแล้ว พวกเขาก็มีแนวโน้มที่จะแสดงออกหรือทำการเปิดเผยตัวต่อผู้อื่นให้รับรู้ถึงสิ่งที่ เขาเป็น แต่การเปิดเผยตัวนี้ไม่ได้เกิดขึ้นกับทุกคน เนื่องจากบางคนยังกลัวปฏิกิริยาทางสังคมโดยเฉพาะจาก ครอบครัวและผู้ใกล้ชิดที่มีความคาดหวังในตัวกลุ่มตัวอย่างสูง ขณะที่บางคนไม่สามารถเก็บงำความรู้สึก ความเก็บกด ตลอดจนความอัดอั้นที่มีอยู่ได้ พวกเขาก็มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยตัว โดยกลุ่มตัวอย่างอาจเลือกที่จะเปิดเผยตัวตนในสถานที่เฉพาะสำหรับชาวเกย์ก่อน เนื่องจากเป็นสถานที่เฉพาะที่มีแต่ผู้รักเพศเดียวกัน ขณะที่บางคนอาจจะบอกกับเพื่อนสนิทซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นเพื่อนผู้หญิง และสุดท้าย การเปิดเผยตัวกับครอบครัวจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นยากที่สุด กลุ่มตัวอย่างหลายคนปฏิเสธที่จะเปิดเผยตัวกับครอบครัว เนื่องจากกลัวว่าพวกเขาจะเสียใจ ขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางคนเมื่อทำการเปิดเผยตัวที่บ้านแล้ว แต่ทางบ้านรับไม่ได้เป็นเหตุให้ต้องแยกกันอยู่หรือไม่ติดต่อกันอีกเลย ซึ่งผู้รักเพศเดียวกันแต่ละคนจะต้องพิจารณาผลดีผลเสียให้รอบคอบก่อนที่จะมีการเปิดเผยตัวออกไป สำหรับมุมมองความรักของกลุ่มตัวอย่างนั้นพบว่าไม่แตกต่างจากมุมมองความรักของผู้รักต่างเพศเลย เนื่องจากผู้รักเพศเดียวกันทุกคนต้องการที่จะมีคู่ชีวิตหรือใช้ชีวิต

ร่วมกับคนที่เขารักแต่ด้วยเหตุผลหลายประการไม่ว่าจะเป็นความเหงาประสบการณ์ที่เลวร้าย การถูกหลอก การนอกใจ ฯลฯ ทำให้ผู้รักเพศเดียวกันหลายคนหันเหเข้าสู่วิถีชีวิตทางเพศ ซึ่งการใช้ชีวิตในลักษณะ ดังกล่าว เป็นการแสวงหาบุคคลเพื่อปลดปล่อยความต้องการทางเพศ โดยปราศจากข้อผูกมัดหรือความผูกพันทางใจ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ก็มีแนวโน้มที่จะไม่เลือกผู้ที่พบในสถานที่ดังกล่าวมาเป็นคู่ชีวิตด้วย ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ติดต่อกันทางอินเทอร์เน็ต ห้องน้ำสาธารณะ สถานบริการอบไอน้ำหรือซาวน่า และสวนสาธารณะ เนื่องจากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นก่อตัวมาจากความใคร่มากกว่าความรักและความเข้าใจ ทำให้พวกเขาไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้นาน และเมื่อชีวิตของพวกเขาเป็นอิสระปราศจากการควบคุม พวกเขาก็มีแนวโน้มที่จะเข้าไปใช้ชีวิตทางเพศในลักษณะดังกล่าวอีกครั้ง จนวิถีชีวิตทางเพศได้หลอมรวมกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวัน (บุชรินทร์ นาคสิงห์, 2547)

2. อัตลักษณ์ของนักศึกษามุสลิมข้ามเพศ พบว่า อัตลักษณ์ของนักศึกษามุสลิมข้ามเพศ ด้านการแสดงออกทางด้านจิตใจและอารมณ์ การแสดงออกทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของคนข้ามเพศนั้น คือ ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีจิตใจกว้าง ชอบเอ็นดู ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นคนที่ร่าเริง ส่วนทางด้านอารมณ์ คือ รู้สึกอะไรก็จะแสดงออกมาอย่างนั้น และพฤติกรรมด้านการแสดงออกทางอารมณ์ก็เป็นเป็นพฤติกรรมที่ได้รับการซึมซับมากผู้หญิงในตอนวัยเด็ก มีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างชัดเจน ไม่ปิดบังอารมณ์ตัวเอง แต่การแสดงออกกับกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และสังคม ก็จะมีการแสดงออกที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทต่าง ๆ ด้านการแสดงออกทางกายที่แตกต่างจากผู้อื่น นักศึกษามุสลิมข้ามเพศมีการแสดงออกทางกายที่แตกต่างจากเพศสภาพเดิมของตน เนื่องด้วยในตอนวัยเด็กได้รับพฤติกรรมการแสดงออกทางกายของผู้หญิงซึมซับเข้าไป จนทำให้ตนนั้นนำพฤติกรรมผู้หญิงมาเลียนแบบเกิดขึ้น ซึ่งการแสดงออกทางกาย จะสังเกตและมองเห็นได้ชัด นั่นก็คือ ภาษามือ และท่าทางการเดินนั่นเอง ด้านการการรสร้างสัมพันธ์ภาพเพื่อทำความรู้จักกับผู้อื่น กลุ่มคนข้ามเพศมีการสร้างสัมพันธ์ภาพเพื่อทำความรู้จักกับผู้อื่นผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เพราะในยุคปัจจุบันมีการเปิดกว้างและมีการยอมรับกันมากขึ้นในเรื่องของเพศที่สามหรือคนข้ามเพศ จึงไม่เป็นการที่ยากมากนักที่จะทำความรู้จักและสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น และส่วนหนึ่งคือกลุ่มคนข้ามเพศที่มีบทบาทในมหาวิทยาลัยนั้นได้ทำความรู้จักและแนะนำตัวเองให้ผู้อื่นรู้จักผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ นี่จึงเป็นเหตุผลที่ได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้นและที่สำคัญคือ ทุกคนไม่แบ่งแยก ทุกคนให้ความเท่าเทียมกัน และทุกคนต่าง ให้เกียรติกันและกัน ด้านวิธีการสร้างพื้นที่ทางสังคม กลุ่มคนข้ามเพศมีวิธีการสร้างพื้นที่ทางสังคมกับกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และสังคมด้วยการสร้างตัวตนให้กับตัวเองผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นในมหาวิทยาลัย แสดง ศักยภาพของตัวเองออกมาทำตัวให้มีประโยชน์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เพียงแค่นี้ ก็มีตัวตน และมีพื้นที่ให้กับตัวเองแล้วไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อน กลุ่ม ครอบครัว และกลุ่มสังคม

ด้านการปรับตัวเพื่อสร้างการยอมรับทางสังคมในฐานะที่นับถือศาสนาอิสลาม ในฐานะที่นับถือศาสนาอิสลาม คนข้ามเพศที่มีบทบาทในมหาวิทยาลัยมีการปรับตัวเพื่อสร้างการยอมรับทางสังคมโดยการไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ดึงศักยภาพของตัวเองที่มีออกมาให้ผู้อื่นได้เห็น รู้จักการให้เกียรติผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เคารพผู้อื่น และที่สำคัญคือ มีมารยาท รู้จักกาลเทศะ รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวมพล สายอรุณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์เกย์ในสายตานักศึกษา” พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่า ภาพลักษณ์ภายนอกของเกย์เป็นเหมือนผู้ชายทั่วไป มีพฤติกรรมทั้งแบบมีเพศสัมพันธ์กับชายหญิง และแบบมีเพศสัมพันธ์กับหญิงและแบบมีเพศสัมพันธ์กับชายบ้าง ไปจนถึงการมีเพศสัมพันธ์กับชายเท่านั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีภาพลักษณ์เกย์เชิงนามธรรมว่า เกย์เป็นผู้ที่มีอารมณ์แปรปรวนมากกว่าคนปกติ ภาพลักษณ์ว่าเกย์วิตถารมากกว่าคนปกติ และมีอารมณ์รุนแรงมากกว่าปกติ (รวมพล สายอรุณ, 2541) เปรมปริดา ปราโมช ณ อยุธยา Gender ความหลากหลายทางเพศ หนังสือกิ่ง เอกสารวิชาการ ผสมผสานความรู้ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ สังคมวิทยา รวมถึงมนุษยวิทยา เพื่อบอกเล่าเรื่องราว ประสบการณ์และแลกเปลี่ยนความรู้ และเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีทางเพศของคนในสังคม ซึ่งความไม่เข้าใจจะก่อให้เกิดการเดียดฉันท์กันในสังคม การดูถูกเหยียดหยามการทำร้ายร่างกาย คนที่แตกต่างจากเรา รวมถึงเรื่องอื่น ๆ เช่นการกีดกันทางอาชีพ และการเข้าถึงการบริการของรัฐเป็นต้น ซึ่งข้อมูลและเรื่องราวต่าง ๆ จะบอกเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวจากนักวิจัยและนักเขียน (เปรมปริดา ปราโมช ณ อยุธยา, 2551)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าคนข้ามเพศบางคนยังต้องพยายามสร้างพื้นที่ให้กับตัวเองเพื่อให้เขาจะได้มีตัวตนในสังคม ฉะนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น เพื่อน ๆ ครอบครัว คณะครูอาจารย์ ควรที่จะเปิดกว้างในเรื่องของคนข้ามเพศหรือเพศที่สาม เพราะมนุษย์ทุกคนมีสิทธิในความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน มีสิทธิที่จะแสดงออกเท่าเทียมกับเพศอื่น ๆ เพราะทุกคนมีศักยภาพในความเป็นผู้นำที่แตกต่างกันออกไป มีความเก่งในแบบของตัวเอง เพราะกลุ่มคนข้ามเพศนั้น จะมีการกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ กล้าที่จะคิดสร้างสรรค์และแตกต่างจากผู้อื่น และกลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นนำมาซึ่งประโยชน์ด้วยศักยภาพต่าง ๆ ที่พวกเขามี และการส่งเสริมการยอมรับอัตลักษณ์และความหลากหลายทางเพศโดยผ่านทางกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษามุสลิมข้ามเพศของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้แสดงออกซึ่งตัวตนและศักยภาพของตัวเองอย่างชัดเจนโดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ตลอดจนการเป็นผู้นำได้ไม่ว่าจะมีเพศสภาวะแบบใดก็ตามและสร้างพื้นที่ที่ปลอดภัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชให้กับกลุ่มคนข้ามเพศเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขและเกิดการยอมรับในสังคมมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมี

การศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นการสร้างการยอมรับของนักศึกษา muslim ช้ามเพศในรูปแบบการใช้ชีวิตเพื่อสร้างความเข้าใจและนำไปสู่การยอมรับในสังคมและใช้ชีวิตได้ อย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- จิรภัทร วงศ์อ้าย. (2550). กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บังอร เทพเทียน. (2551). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (ระหว่าง ปี พ.ศ. 2537 - 3546) โดยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta - Analysis). รายงานการวิจัย: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- บุชรินทร์ นาคสิงห์. (2547). เกย์ : กระบวนการ พัฒนาเอกลักษณ์และวิถีชีวิตทางเพศ. เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2560 จาก <https://socanth.tu.ac.th/wp-content/uploads/2012/02/thai1.pdf>
- เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา. (2551). กะเทยเย้ยเวที / เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2543). การสร้างการปรับเปลี่ยนความเป็นเพศและจินตนาการทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นชาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพิ่มศักดิ์ สรพลยางกูร. (2554). ครอบครัวศึกษาและความปลอดภัยในชีวิตฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วังอักษร.
- รวมพล สายอรุณ. (2541). ภาพลักษณ์เกย์ในสายตา นักศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุไลพร ชลวิไล. (2550). เพศไม่นิ่ง : ตัวตน เพศภาวะ เพศวิถี ในมิติสุขภาพ . นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.